

USTAWA O UKŁADACH ZBIOROWYCH PRACY

w brzmieniu z dnia 25 sierpnia 1969 r.

(BGBl. I str. 1323)

ostatnio zmieniona przez Rozporządzenie z dnia 25 listopada 2003 r.

(BGBl. I str. 2304)

§ 1. [Forma i treść] 1) Układ zbiorowy pracy reguluje prawa i obowiązki stron układu i zawiera normy prawne, które mogą regulować treść, zawieranie i kończenie stosunków pracy oraz sprawy zakładowe i zasady ustroju zakładowego.

2) Układy zbiorowe pracy wymagają formy pisemnej.

§ 2. [Strony] 1) Stronami układów są związki zawodowe, pojedynczy pracodawcy i organizacje pracodawców.

2) Zrzeszenia związków zawodowych i zrzeszenia organizacji pracodawców (organizacje nadrzędne) mogą zawierać układy w imieniu zrzeszonych organizacji, jeżeli mają odpowiednie pełnomocnictwo.

3) Organizacje nadrzędne same mogą być stronami układu, jeżeli zawieranie układów należy do ich zadań statutowych.

4) W przypadkach ustępów 2 i 3 za wypełnianie wzajemnych zobowiązań stron układu odpowiadają zarówno organizacje nadrzędne, jak i organizacje w nich zrzeszone.

§ 3. [Moc wiążąca] 1) Podmiotami związanymi układem są członkowie stron układu i pracodawca, który sam jest stroną układu.

2) Normy prawne układu dotyczące spraw zakładowych i zasad ustroju zakładowego obowiązują we wszystkich zakładach, których pracodawca jest związany układem.

3) Związanie układem trwa do chwili wygaśnięcia układu.

§ 4. [Skutki norm prawnych] 1) Normy prawne układu, które regulują treść, zawieranie i kończenie stosunków pracy, obowiązują bezpośrednio i bezwzględnie pomiędzy podmiotami wzajemnie związanymi układem, których obejmuje zakres zastosowania układu. Przepis ten stosuje się odpowiednio do norm prawnych układu dotyczących spraw zakładowych i zasad ustroju zakładowego.

- 2) Jeżeli w układzie zbiorowym przewidziano i uregulowano wspólne instytucje stron układu (kasy wyrównawcze, kasy urlopowe itp.), regulacje te stosuje się bezpośrednio i bezwzględnie do statutu tych instytucji oraz do relacji instytucji do związanych układem pracodawców i pracowników.
- 3) Odmienne uzgodnienia są dopuszczalne tylko wtedy, gdy zezwala na nie układ zbiorowy albo gdy ich treść przewiduje zmianę regulacji na korzyść pracownika.
- 4) Rezygnacja z powstałych praw układowych jest dopuszczalna jedynie w drodze ugody zatwierdzonej przez strony układu. Utrata praw układowych jest wykluczona. Terminy zawite dla podniesienia żądań z praw układowych mogą być ustalone jedynie w układzie zbiorowym.
- 5) Po upływie układu jego normy obowiązują nadal, aż zostaną zastąpione przez inne porozumienie.

§ 5. [Rozszerzenie mocy wiążącej] 1) Federalne Ministerstwo Gospodarki i Pracy może w uzgodnieniu z komisją obsadzoną przez trzech przedstawicieli organizacji nadrzędnych pracodawców i trzech przedstawicieli organizacji nadrzędnych pracowników, na wniosek jednej ze stron układu, uznać układ za powszechnie obowiązujący, jeżeli:

1. związani układem pracodawcy zatrudniają nie mniej niż 50 procent pracowników objętych zakresem zastosowania układu oraz
2. uznanie układu za powszechnie obowiązujący wydaje się wskazane ze względu na interes publiczny.

Można odstąpić od przesłanek punktów 1 i 2, jeżeli uznanie układu za powszechnie obowiązujący wydaje się niezbędne dla opanowania stanu nędzy społecznej.

2) Przed podjęciem decyzji co do wniosku należy pracodawcom i pracownikom, których dotyczyłoby uznanie układu za powszechnie obowiązujący, zainteresowanym wynikiem postępowania związkom zawodowym i organizacjom pracodawców, a także naczelnym organom pracy krajów związkowych, na których obszarze właściwości układ obowiązuje, dać możliwość pisemnego wyrażenia opinii oraz wypowiedzenia się na ustnej i publicznej rozprawie.

3) Jeżeli naczelny organ pracy biorącego udział w postępowaniu kraju związkowego wniesie wobec wnioskowanego uznania sprzeciw, Federalne Ministerstwo Gospodarki i Pracy może wniosek uwzględnić jedynie za zgodą Rządu Federalnego.

4) W chwili uznania układu za powszechnie obowiązujący jego normy prawne obejmują swoim zakresem zastosowania również pracodawców i pracowników dotychczas układem nie związanych.

5) Federalne Ministerstwo Gospodarki i Pracy może w uzgodnieniu z określoną w ust. 1 komisją uchylić powszechne obowiązywanie układu, jeżeli uchylenie wydaje się wskazane ze względu na interes publiczny. Ustępy 2 i 3 stosuje się odpowiednio. Ponadto powszechne obowiązywanie układu ustaje wraz z jego upływem.

6) Federalne Ministerstwo Gospodarki i Pracy może dla niektórych przypadków delegować prawo do uznawania układów za powszechnie obowiązujące oraz do uchylania powszechnego obowiązywania układów na rzecz naczelnego organu pracy kraju związkowego.

7) Uznanie układu za powszechnie obowiązujący oraz uchylenie powszechnego obowiązywania układu wymagają formy publicznego obwieszczenia.

§ 6. [Rejestr] Przy Federalnym Ministerstwie Gospodarki i Pracy prowadzony jest rejestr układów zbiorowych, w którym rejestruje się zawarcie, zmiany i uchylanie układów, a także początek i ustanie powszechnego obowiązywania układów.

§ 7. [Obowiązek przesłania i poinformowania] 1) Strony układu są zobowiązane w ciągu miesiąca od zawarcia bez ponoszenia kosztów przesłać oryginał albo uwierzytelniony odpis oraz dwa dalsze odpisy każdego układu i jego zmian Federalnemu Ministerstwu Gospodarki i Pracy; mają obowiązek powiadomić o wygaśnięciu każdego układu. Ponadto są w ciągu miesiąca od zawarcia zobowiązane bez ponoszenia kosztów przesłać po trzy odpisy układu i jego zmian naczelnym organom pracy krajów związkowych, na których obszarze właściwości układ obowiązuje oraz poinformować w ciągu miesiąca o wygaśnięciu układu. Jeżeli obowiązki te spełni jedna strona układu, pozostałe strony układu są z nich zwolnione.

2) Działając niezgodnie z prawem ten, kto wbrew ustępowi 1, umyślnie lub nieumyślnie nie spełnia obowiązku przesłania lub poinformowania, spełnia go nieprawidłowo, w niepełnym wymiarze albo nieterminowo. Za wykroczenie można karać grzywną.

3) Organem administracji w znaczeniu § 36 ust. 1 pkt 1 Ustawy o wykroczeniach jest organ, wobec którego należy spełnić obowiązek zgodnie z ustępem 1.

§ 8. [Obwieszczenie] Pracodawcy są zobowiązani do wyłożenia obowiązujących w ich zakładzie układów zbiorowych w odpowiednim miejscu w zakładzie.

§ 9. [Moc orzeczeń] Prawomocne orzeczenia sądów pracy wydane w sporach prawnych pomiędzy stronami układu zbiorowego albo w sprawie istnienia lub nieistnienia układu są wiążące dla sądów i sądów rozjemczych w sporach prawnych pomiędzy stronami związanymi układem oraz między nimi a osobami trzecimi.

§ 10. [Stosunek układów zbiorowych do zarządzeń taryfowych]

1) Z wejściem w życie układu zbiorowego tracą moc ordynacje taryfowe i zarządzenia wydane na podstawie Rozporządzenia o kształtowaniu płac z dnia 25 czerwca 1938 r. (RGBl. I str. 691) i Rozporządzenia wykonawczego z dnia 23 kwietnia 1941 r. (RGBl. I str. 222), które zostały wydane dla zakresu zastosowania układu albo jego części, za wyjątkiem takich postanowień, których nie przewidziano w układzie.

2) Federalne Ministerstwo Gospodarki i Pracy może uchylać ordynacje taryfowe oraz określone w ust. 1 zarządzenia; uchylenie wymaga formy publicznego obwieszczenia.

§ 11. [Przepisy wykonawcze] Federalne Ministerstwo Gospodarki i Pracy może przy współudziale organizacji nadrzędnych pracodawców i pracowników wydać niezbędne do wykonania ustawy rozporządzenia, w szczególności dotyczące:

1. utworzenia i prowadzenia rejestru i archiwum układów;
2. procedury przy uznawaniu układów za powszechnie obowiązujące i uchylaniu ordynacji taryfowych i zarządzeń, publicznych obwieszczeń w przypadku postawienia wniosku, uznania układów za powszechnie obowiązujące i ich zakończenia oraz uchylania ordynacji taryfowych i zarządzeń, a także związanych z tym kosztów;
3. określonej w § 5 komisji.

§ 12. [Organizacje nadrzędne] Organizacjami nadrzędnymi w znaczeniu niniejszej ustawy są bez uszczerbku dla regulacji § 2 te zrzeszenia związków zawodowych i zrzeszenia organizacji pracodawców, które mają doniosłe znaczenie dla reprezentacji interesów pracowników i pracodawców. Zrównane z nimi są związki zawodowe i organizacje pracodawców, które do takiego zrzeszenia nie należą, jeżeli spełniają warunki ostatniej części zdania pierwszego.

§ 12a. [Osoby zrównane w statusie] 1) Przepisy niniejszej ustawy stosuje się odpowiednio:

1. do osób, które są zależne gospodarczo i wymagają ochrony socjalnej w stopniu porównywalnym do stopnia ochrony pracownika (quasi-

pracownicy), jeżeli na podstawie umowy-zlecenia lub umowy o dzieło działają na rzecz innych osób, należne świadczenia wykonują osobiście i w znacznym stopniu bez udziału pracowników oraz:

- a) w stopniu przeważającym działają na rzecz jednej osoby lub
 - b) od jednej osoby przysługuje im przeciętnie więcej niż połowa wynagrodzenia, które należy im się za ich działalność zarobkową ogółem; jeżeli nie można tego przewidzieć, to przy obliczeniu, o ile inaczej nie postanowiono w układzie zbiorowym, wymierny jest okres ostatnich sześciu miesięcy, w razie krótszego okresu działalności ten okres,
2. do osób wymienionych w numerze 1, na których rzecz działają quasi-pracownicy, a także do zawiązanych między nimi a quasi-pracownikami poprzez umowy-zlecenie lub umowy o dzieło stosunkami prawnymi.
- 2) Większą liczbę osób, na których rzecz działają quasi-pracownicy, uważa się za jedną osobę, jeżeli osoby te są zrzeszone na zasadzie koncernu (§ 18 Ustawy o spółkach akcyjnych) albo należą do istniejącej między nimi wspólnoty organizacyjnej bądź do nie tylko przejściowej grupy roboczej.
- 3) Ustępy 1 i 2 stosuje się do osób, które świadczą usługi artystyczne, pisarskie albo dziennikarskie, a także do osób, które bezpośrednio współdziałają w wykonaniu, w szczególności w technicznym ukształtowaniu takich usług, także wtedy, gdy odmiennie od ustępu 1 pkt 1 lit. b pierwsza część zdania od jednej osoby przysługuje im przeciętnie jedna trzecia wynagrodzenia, które należy im się za ich działalność zarobkową ogółem.
- 4) Przepisu nie stosuje się do przedstawicieli handlowych w znaczeniu § 84 Kodeksu handlowego.

§ 12 b. [Klauzula berlińska] (bezprzedmiotowa)

§ 13. [Wejście w życie] 1) Ustawa wchodzi w życie w chwili jej ogłoszenia.

2) Układy zbiorowe, które zostały zawarte przed wejściem w życie niniejszej ustawy, podlegają tej ustawie.